

Postadres: Postbus 70012
3000 KP Rotterdam
Website: www.rotterdam.nl

Van: Laurence Aubrun
Telefoon: 14 010
E-mail: bbo@rotterdam.nl

Ons kenmerk: M2409-2461 - 24bo007841

Onderwerp: Stand van zaken TU Delft –
Campus Rotterdam

Datum: B&W 22 oktober 2024

Aan de gemeenteraad

Op welke gronden deze brief?/Waarom nu voorgelegd?

In de beantwoording van de schriftelijke vragen van T.S.J. Coşkun (24bb004688) op 2 juli 2024 is aan de raad toegezegd een verdere toelichting te geven over de ontwikkeling van de TU Delft Campus – Rotterdam. Middels deze brief wordt een toelichting gegeven over de stand van zaken.

Relatie met het coalitieakkoord/collegewerkprogramma/eerder aangenomen moties en gedane toezeggingen:

- De motie 'Technische uni in Feyenoord City' van T. De Haan (D66) en D. Van Dommelen (VVD) aangenomen op 24 februari 2024 (24bb000993).
- Beantwoording schriftelijke vragen van T.S.J. Coşkun (SP) over de stand van zaken TU Delft - Campus Rotterdam op 2 juli 2024 (24b0005081).
- Coalitieakkoord 'Eén Stad'.

Toelichting:

Waarom wil TU Delft uitbreiden?

Vorig jaar (2023) startte TU Delft – vanuit haar multi-campusstrategie – een oriëntatie op Rotterdam voor het vestigen van een, op termijn (2040), volwaardige campus in Rotterdam. Door een (stapsgewijze) uitbreiding naar Rotterdam wil de TU Delft als internationaal erkende technische topuniversiteit nog meer bijdragen aan het verkleinen van het alsmaar toenemende tekort aan ingenieurs en de groeiende maatschappelijke behoefte aan ingenieurs in de toekomst. Ingenieurs die keihard nodig zijn om met oplossingen bij te dragen aan de grote maatschappelijke opgaven van de komende decennia op het gebied van o.a. energie, grondstoffen en klimaat en zorg.

Tekorten aan technisch mbo-, hbo- en wetenschappelijk geschoold personeel lopen in de hele breedte op, met een recordaantal vacatures in de techniek en digitalisering. Een jaar geleden ging het landelijk om 86.250 niet ingevulde banen in de techniek, naast nog eens tienduizenden in de digitalisering (ministerie van Algemene Zaken, 2023). In prognoses voor 2026 gaat het al om meer dan 210.000 openstaande vacatures in de techniek en bijna 60.000 in de digitalisering.

Ook worden in Nederland te weinig technici opgeleid, terwijl topbedrijven in de (digitale) industrie, logistiek, bouw, haven en de zorg om dat talent staan te springen. In vergelijking met de ons omringende landen staat Nederland, in de lijst van 37 OESO-landen, 27ste met het percentage afgestudeerde masters in de techniek (8,7 procent) (Volkskrant, 2023). Dat moet anders. Want de noodzakelijke grote maatschappelijke transitie zoals in de zorg of op het gebied van klimaat, de groeiende geopolitieke spanningen en de diversifiëring van de economie zullen de vraag naar technici alleen verder doentoenemen. Het onderwijs (zowel mbo, hbo als universitair) zal er alles aan moeten doen om zoveel mogelijk talent aan te trekken en op te leiden. Daarvoor zijn groei en het ontwikkelen van nieuwe studies op het vlak van deze transitie noodzakelijk.

Waarom kiest de TU Delft voor Rotterdam?

De belangrijkste drijfveren om zich in Rotterdam te willen vestigen zijn voor de TU Delft;

- De stad Rotterdam is met haar haven en als deltastad sterk inhoudelijk verbonden met belangrijke transitievraagstukken. Het Rotterdamse ecosysteem van bedrijfsleven, en kennis- en onderwijsinstellingen biedt de mogelijkheid om aan transitieopgaven bij te dragen, gevoed vanuit de natuurwetenschappelijke, construerende en ontwerpende ingenieursdisciplines en met ruimte voor nieuwe, thematische, missiegedreven opleidingen, onderzoek en innovaties.
- Rotterdam vormt een levendige en inspirerende omgeving voor studenten, onderzoekers en medewerkers. Jongeren van vandaag zijn veelal maatschappelijk gedreven. Hun opleiding moet bij voorkeur plaatsvinden in een leeromgeving, in de praktijk waar zij impact kunnen maken. Ze geven blijk van verbinding met actuele vraagstukken. Een vestiging van de TU Delft in Rotterdam maakt deze verbinding mogelijk en kan jongeren extra motiveren voor een opleiding in de techniek.
- Al het talent is nodig. De jonge en diverse bevolking van Rotterdam raakt steeds verder opgeleid en vormt een reservoir voor de toekomstige technici van Nederland, waaronder ook nieuwe doelgroepen, zoals "eerste generatiestudenten", jongeren van wie geen van beide ouders een hogere opleiding heeft gehad. Ook ontstaan er door de goede OV-bereikbaarheid van Rotterdam meer kansen om talent uit andere regio's aan te trekken, voor wie 'Delft' nu nog een brug te ver is.
- De stad geniet internationale erkenning, ontwikkelkansen en biedt uitgebreide faciliteiten, hoogwaardige infrastructuur en uitstekende bereikbaarheid. Voor studenten en medewerkers is de stad extra aantrekkelijk vanwege de aanwezige culturele en sportactiviteiten en het uitgaansleven.
- Rotterdam omvat met zijn haven, bouw en zorgsector kansrijke mogelijkheden voor versterking van de samenwerking met het bedrijfsleven in het ontwikkelen van innovatieve oplossingen. Rotterdam versterkt daarmee de positie van de TU als topuniversiteit.

Op de kansen die de komst van de TU voor Rotterdam biedt wordt in deze brief nog specifiek ingegaan.

Wat is de ontwikkelstrategie tot nu toe?

Inmiddels heeft de TU Delft de onderwijs- en onderzoeksplannen voor Rotterdam verder uitgewerkt in een stapsgewijze groeistrategie. Door het College van Bestuur van TU Delft is besloten om in Rotterdam te starten met drie nieuwe bachelors in de volgende thema's;

- Future of Health
- Energy transition
- Resilient Living Environment

Dit zijn thema's die uitstekend bij de opgaven van Rotterdam passen, waar al veel onderzoeks- en innovatie activiteiten plaatsvinden, en aansluiten bij de samenwerking die er al is met bijvoorbeeld de Convergentie-agenda (de samenwerking tussen TU Delft, Erasmus MC en Erasmus Universiteit Rotterdam). Voor de fase erna oriënteert de TU Delft zich op nieuwe opleidingen onder meer specifiek op het gebied van digitalisering.

Het starten van nieuwe opleidingen en daarmee verbonden onderwijs- en onderzoeksfaciliteiten vergt een langdurig proces, zowel binnen de TU Delft als bij het verkrijgen van Rijksaccreditatie, c.q. goedkeuring bij het ministerie van OCW. De voorbereiding van het accreditatietraject is inmiddels in gang gezet, de bijbehorende Rijksfinanciering is een absolute voorwaarde om te kunnen starten in Rotterdam. De eerste studenten worden daarom pas in het academisch jaar 2027/2028 verwacht.

Het volgende groeipad is voorzien;

- Funderingsfase (2025 - 2030): In deze fase worden de eerste kernactiviteiten in Rotterdam gestart met een aantal studenten, ca. 1.500 tot 2.000. De TU Delft verwacht dat de eerste opleidingen kunnen starten in 2027, mits de Rijks-accreditatie en financiering rond is.
- Groeifase (2030 - 2035): In deze fase wordt de onderwijscapaciteit uitgebreid, met ruimte voor ca. 6.000 à 7.000 studenten in 2035. De nadruk in deze fase ligt op het uitbreiden van de kernactiviteiten en de daarbij behorende infrastructuur en faciliteiten.
- Consolidatiefase (2035 - 2040): In de laatste fase wordt verder uitgebreid naar ca. 10.000 studenten. Deze fase is gericht op het verstevigen van de bestaande infrastructuur en het waarborgen van een duurzame en stabiele ontwikkeling van de campus.

Bovengenoemde studentenaantallen geven een indicatie, maar zijn onder voorbehoud van politieke besluitvorming rond o.a. instroom internationale studenten. Om dit groeipad verder in perspectief te plaatsen: op de campus Delft studeren op dit moment 28.000 studenten. Rotterdam kan zich met recht ook een studentenstad noemen, de hier aanwezige vervolgopleidingen accommoderen samen ca 130.000 studenten. Ruim 34.000 studenten volgen academisch onderwijs aan de Erasmus Universiteit.

Het is overigens nog de vraag of de onderwijs- en onderzoeksprogramma's zich allemaal concentreren op één campus, of dat er ook in de Consolidatiefase sprake zal zijn van meerdere locaties in de stad (zie Locatiekeuze).

Studentenhuisvesting

Er is op dit moment een tekort aan studentenhuisvesting in Rotterdam. Jaarlijks dienen er 400 woningen te worden gebouwd om dit tekort aan te vullen. Overigens betekent 10.000 TU studenten in de eindfase (2040) nog niet direct behoefte aan 10.000 extra studentenkamers. Door behoefte-onderzoeken zal de TU Delft meer zicht krijgen op het aandeel dat ook daadwerkelijk zich in Rotterdam wil vestigen.

In het kader van het eerstvolgende Uitvoeringsplan Studentenhuisvesting (dat zal lopen van 2026-2030) zijn die inschattingen uiteraard relevant. In dit plan wordt met alle partners van het hoger onderwijs en de Rotterdamse huisvesters een zo goed mogelijke inschatting gemaakt van de huisvestingsbehoefte, de oplossingen, en de rol- en taakverdeling in de oplossingen. Gezien het geschetste groeipad van TU Delft achten wij de huisvestingsvraag overzichtelijk.

Voor wat betreft de locatiekeuze van TU Delft spelen de mogelijkheden van studenthuisvesting een rol (zie hierna).

Welke kansen biedt de komst van de TU Delft voor Rotterdam?

Vanuit het Rotterdamse en regionale perspectief zien wij, samen met het bedrijfsleven en de onderwijsinstellingen, in ieder geval de volgende mogelijkheden.

- *Versterking technisch onderwijs op diverse niveaus*
Rotterdam heeft een mooie breedte en rijkdom aan opleidingen op verschillende niveaus in de zorg, techniek, bedrijfskunde en kunst en cultuur. Niet alleen veel opleidingen, maar ook samenwerkingen daartussen, zoals het Techniekcollege Rotterdam (Albeda, Zadkine) en tussen Hogeschool en het STC in topopleidingen voor de logistiek en de Cultuur & Campus (pilot aan de Putselaan)
Op het niveau van techniek ontbreekt nog het wetenschappelijk onderwijs, en dat wordt nu met de komst van de TU Delft aangevuld.

De komst en zichtbare aanwezigheid van de TU Delft kan een vliegwiel zijn voor de samenwerking van het onderwijs in Rotterdam, op vele manieren. Zoals de samenwerking tussen de EUR, het Erasmus MC en de TU Delft. Ook zijn de TU Delft en de Rotterdamse onderwijsinstellingen, zo blijkt uit onze gesprekken, ervan overtuigd dat onderwijsprogramma's kunnen worden verstevigd of ontwikkeld zoals doorlopende leerlijnen mbo – hbo – wo, waarin studenten samenwerken en concepten ontwikkelen en toepassen op de techniek en in het bijzonder de transitiestudies. Fundamenteel onderzoek wordt zo gekoppeld aan praktijkonderzoek en de uitvoering. Daarnaast zien de instellingen mogelijkheden op het gebied van ontwikkeling en (brede) inzet van de nodige techniekdocenten. Het imago en kwaliteit van techniekonderwijs in voortgezet onderwijs kan worden vergroot, en daarmee de laagdrempelige instroom en doorstroom van studenten.
- *Versterking innovatie ecosysteem en samenwerkingen bedrijfsleven*
Met de komst van de TU Delft wordt het brede innovatie-ecosysteem van de Rotterdamse regio versterkt. Rotterdam staat voor grote uitdagingen op het vlak van energie en grondstoffen in het haven-industrieel complex en de klimaatopgave, bouw en de zorg in het stedelijk gebied. En als vanouds is Rotterdam de stad waarin hier nieuwe oplossingen worden gerealiseerd. De Rotterdamse regio huisvest een breed scala aan bedrijven die direct betrokken zijn bij de transities. Zij bieden daarmee uitstekende mogelijkheden voor het ontwikkelen van onderzoek en toepassen van innovaties. De samenwerking van Erasmus MC met TU Delft is ook niet voor niets al jaren geleden in gang gezet. Rotterdam beschikt daarnaast ook over een sterk netwerk van innovatiehubs, fieldlabs, kenniscentra en campussen.
Hier worden studenten, startups en scale-ups ondersteund in hun ontwikkeling, leren ze ondernemersvaardigheden en worden ze gelanceerd in het netwerk. Ze ontwikkelen (praktijk)kennis. Er zijn legio voorbeelden van start up bedrijven die vanuit het Delftse ecosysteem zich doorontwikkeld hebben in Rotterdam.
- *Arbeidsmarkt/werk*
De transities hebben vergaande gevolgen voor de arbeidsmarkt van de toekomst. In vrijwel alle sectoren leidt vergrijzing tot een stijgende vervangingsvraag, terwijl parallel nieuwe banen ontstaan door technologische- en maatschappelijke ontwikkelingen. Diezelfde ontwikkelingen maken dat huidig werk verandert dat om nieuwe vaardigheden vraagt van personeel. Het aantrekken van talent is van groot belang.

De huidige tekorten zijn niet alleen economisch schadelijk (tekort aan technici in de haven, ICT'ers in het bedrijfsleven) maar dreigen ook maatschappij ontwrichtend te zijn in de zorg, onderwijs, bij veiligheidsdiensten en in het openbaar vervoer.

Technologie en digitalisering, de implementatie daarvan in de praktijk, speelt een doorslaggevende rol in het opvangen van deze gevolgen. Onderwijs, overheid en bedrijfsleven staan hier voor een grote gezamenlijke opgave. Een programma als de Energy Human Capital Coalition voorziet hier bijvoorbeeld in. Met de komst en de verdere samenwerking tussen de TU Delft, de genoemde onderwijsinstellingen, overheid en het bedrijfsleven kunnen we verder werken aan een gezonde toekomstbestendige arbeidsmarkt.

- *Internationaal aantrekkelijk vestigingsklimaat*
Als stad faciliteren en stimuleren wij de bedrijvennetwerken. Dat doen we door netwerken te binden en verbinden, regionaal, nationaal en internationaal. Mede daarom zijn er inmiddels ruim 1.500 buitenlandse bedrijven actief in de regio. Rotterdam Partners is instrumenteel in onze internationale positionering en profilering. Het daadwerkelijk beschikken over twee topuniversiteiten in de stad, versterkt het internationaal aanzien en de aantrekkingskracht van Rotterdam
- *Vliegwiel voor gebiedsontwikkeling en lokale impact*
Tot slot werkt de ontwikkeling van een campus met een uiteindelijke omvang van mogelijk 130.000 m² BVO, met alle mogelijke (publieke) voorzieningen, als een vliegwiel voor gebiedsontwikkeling. Aanlokkelijk voor jonge mensen, nieuwe ondernemers en investeerders. Publieke voorzieningen die van waarde kunnen zijn voor de hele wijk zullen hierin een plek kunnen krijgen. Naast de hierboven aangegeven impact voor Rotterdam zijn er ook lokale positieve effecten, mits de campus goed wordt ingepast. TU Delft heeft nadrukkelijk de wens bij vestiging een open universiteit te willen zijn met ook lokaal impact op sociaal maatschappelijk en economisch vlak voor de omliggende wijken. Dit concreet maken is een volgende stap in de ontwikkelplannen

Investeringsen

De komst van de TU Delft volgens de hierboven geschetste fasen, leidt tot een aanzienlijke investeringsbehoefte tot 2040. Een groot deel daarvan zal vanuit het Rijk moeten worden gefinancierd, een ander deel zal moeten komen vanuit andere overheden, waaronder Rotterdam en het bedrijfsleven. De nadruk in de komende periode ligt in het aanscherpen van de plannen, het uitwerken in een businesscase door de TU Delft en het vinden van financiering.

Zonder brede financiële steun van het Rijk is een dergelijke ontwikkeling niet mogelijk. De gemeente zegt in de Intentieovereenkomst (IOK) toe ook de mogelijke eigen bijdragen aan de verschillende ontwikkelfasen te onderzoeken, op het moment dat de financieringsbehoefte van TU Delft verder is uitgewerkt. Dit kan bijvoorbeeld door middel van een bijdrage (t.z.t.) aan de buitenruimte, grondinbreng of huurgaranties, afhankelijk van de gekozen vastgoedstrategie (zie hierna).

Intentieovereenkomst (IOK)

Op 8 juli 2024 heeft de officiële ondertekening plaatsgevonden van de IOK tussen de Gemeente Rotterdam en TU Delft. Doel van de intentieovereenkomst is om de haalbaarheid van de nevenvestiging(en) van de universiteit in Rotterdam inzichtelijk te maken en daar werkafspraken met elkaar over te maken.

Ook leveren beide partijen een inspanningsverplichting op de verdere uitvoering van de plannen en de (financiële) haalbaarheid. Hierbij staan de volgende aandachtsgebieden centraal;

- Het verder uitwerken van de onderwijs- en onderzoeksvisie en de ontwikkelstrategie voor de campus in Rotterdam;
- Het onderzoeken van de haalbaarheid c.q. de beschikbaarheid van financiering op verschillende niveaus (publiek/privaat), in relatie tot de investeringsstrategie;
- Nader onderzoek naar haalbaarheid van de (voorkeurs)locaties; zowel start-locatie als de locatie voor de doorontwikkeling, op basis van een nader uit te werken campusvisie; daarbij het formuleren van randvoorwaarden voor de verdere ontwikkeling;
- Het concreter uitwerken van de impact, zoals hierboven beschreven, in een maatschappelijke kosten- batenanalyse.

De looptijd voor de IOK is één jaar, startend met de ondertekening op 8 juli 2024.

Propositie

In deze brief is ingegaan op de maatschappelijke behoefte en de impact die de groei en komst van TU Delft met zich meebrengt. TU Delft zal samen met de gemeente Rotterdam en andere stedelijke en lokale stakeholders verder werken aan de propositie die nodig is om de benoemde investeringsmiddelen te verkrijgen.

Inmiddels zijn gesprekken gevoerd met partijen zoals Albeda, Zadkine, Scheepvaart en Transport College (STC), Inholland, Hogeschool Rotterdam, de EUR, het Erasmus MC, het NPRZ, Havenbedrijf, Deltalings, Rotterdam Partners en VNO/NCW, en private bedrijven. Ook de gemeente Delft wordt betrokken.

Locatiekeuze

Het afgelopen jaar is de eerste locatieverkenning afgerond. In de locatieverkenning zijn de volgende hoofdcriteria betrokken:

- Strategische waarde: de kansen voor maatschappelijke impact (onderwijs, onderzoek, vestigingsklimaat, werk, kansengelijkheid), dankzij aanwezigheid van strategische partners; de huidige en potentiële aantrekkingskracht van de locatie, onder andere voor studenten (waaronder nieuwe doelgroepen aantrekken);
- Ontwikkelpotentie: de ruimtelijke en programmatische ontwikkelpotentie van de locatie naar een full service campus, inclusief studentenhuisvesting en voorzieningen; de mate waarin de komst van de TU leidt tot een versnelde ontwikkeling van het gebied; de impact (positief – negatief) op de wijken eromheen;
- Bereikbaarheid: nu en in de toekomst, voor auto, OV en fiets, zowel vanuit Delft als vanuit de hele regio;
- Duurzaamheid: de kansen om invulling te kunnen geven aan de ontwikkeling van een duurzame campus. Bij locatiekeuze speelt met name energievoorziening.

TU Delft gaat nu uit van een geleidelijke ingroeistrategie, waarbij gestart wordt vanuit een of meerdere bestaande, (deels) leegstaande gebouwen in Rotterdam. Met een aantal onderwijsinstellingen en andere vastgoedeigenaren in de stad wordt gesproken welke mogelijkheden er zijn voor de eerdergenoemde Funderingsfase. Dit dempt de investeringsvraag en geeft de tijd om de verdere programmering te vertalen naar vastgoedconcepten en een definitieve locatie voor groei- en consolidatiefase. Een scenario waarbij de huisvesting van de TU Delft op verschillende locaties in de stad blijft, in plaats van één grote campus, behoort ook tot de mogelijkheden.

Op grond van bovenstaande criteria, en de omvang in de eindsituatie van een grote campus (100.000 tot 130.000 m² BVO) zijn drie locaties nog overgebleven; Stadionpark, omgeving Doklaan/Sluisjesdijk en Merwe-Vierhavens (M4H). In de komende periode worden de mogelijkheden van deze locaties verder uitgediept en de haalbaarheid van vestiging van (een deel van) het programma voor de langere termijn onderzocht. Daarnaast worden - met het oog op de *eerste fase* (funderingsfase) - gesprekken gevoerd over huisvesting bij diverse Rotterdamse onderwijsinstellingen en het Erasmus MC, waarmee ook direct de koppeling met gezamenlijke programmering wordt gelegd.

De mogelijkheden voor studentenhuysvesting zijn een voorwaarde bij de locatiekeuze. Evenals de Rotterdamse onderwijsinstellingen kan TU Delft niet zelf woningen ontwikkelen, maar zal dit door de gemeente samen met een studentenhuysvester of ontwikkelaar moeten plaatsvinden. Op of in de nabijheid van de genoemde locaties liggen hiertoe verschillende (ruimtelijke) mogelijkheden.

Participatie en communicatie

De inzet van de TU Delft en de gemeente Rotterdam is om de diverse Rotterdamse partijen nadrukkelijk onderdeel te maken van dit proces en aan te sluiten bij samenwerkingsprogramma's of nieuwe programma's te ontwikkelen die onderwijs, onderzoek (zoals Convergentie), arbeidsmarkt (zoals binnen NPRZ) en innovatie versterken. TU Delft is samen met ons gestart met gesprekken met partijen die primair van belang zijn bij het ontwikkelen van de Propositie (zie hierboven). Lokale participatie – betrokkenheid van bijvoorbeeld MKB, wijkraden en bewoners is nu nog niet aan de orde, omdat er nog meer uitgediept moet worden t.a.v. haalbare scenario's en locatiekeuze. Een gezamenlijke participatie- en communicatiestrategie zal later worden opgezet om enerzijds het draagvlak en betrokkenheid van bewoners en lokale partijen te versterken. Ook dit is een onderdeel van de afspraken met TU Delft.

Financiële en juridische consequenties/aspecten:

Er zijn geen financiële toezeggingen gedaan bij het aangaan van de intentieovereenkomst, afgezien van de inzet van personeel en studiekosten voor de komende haalbaarheidsfase (IOK). De inzet van personeel en studiekosten zijn verwerkt in de begroting 2025. In de IOK is afgesproken om te onderzoeken welke mogelijke financiële bijdragen door gemeente Rotterdam kunnen worden gedaan, en zo ja, op welke termijn. Ook zegt Rotterdam toe om de financiële effecten op de verschillende gebiedsontwikkelingen c.q. grondexploitaties te onderzoeken, op het moment dat het ontwikkelplan (incl. vastgoedstrategie) van TU Delft duidelijker is.

Zodra hier meer duidelijkheid over wordt verkregen, einde looptijd van de intentieovereenkomst medio 2025, zal de raad hierover worden geïnformeerd.

Burgemeester en wethouders van Rotterdam,

De secretaris,

G.J.D. Wigmans

De burgemeester,

C.J. Schouten